2015

WILFRIED N'SONDÉ
Furtună pe lacul Tanganyika

1

Vălul întunecat al nopții acoperă câmpiile din Burundi de câteva ore bune. Pe cer, nori grei și amenințători ascund din vreme în vreme luna. Întunericul crește deasupra lacului Tanganyika și apele lacului parcă sunt uleioase.

Jos, câmpia largă, încă liniștită, tăcută, se întinde între malul apei și poalele dealurilor. Începe să bată vântul deasupra apelor, șuieratul lui se ridică spre înălțimi.

Într-o colibă, la câteva sute de metri deasupra apei, Joséphine se trezește din cauza contracțiilor din ce în ce mai puternice. Se ridică greu, ținându-se cu amândouă mâinile de șale. Lângă ea, pe un pat făcut din frunze de bananier și crengi uscate, soțul ei doarme încă, înfășurat într-o pătură multicoloră. Se apleacă deasupra lui, cu fața schimonosită de durere și-i șoptește de mai multe ori la ureche că a sosit vremea. Vocea îi este caldă și afectuoasă. Vorbește cu răbdare, ca să nu-l sperie.

Încă adormit pe jumătate, soțul tușește de câteva ori, mormăie ceva, apoi se ridică în coate. Trec câteva secunde până se adună și înțelege că este o situație urgentă. Minerve vede că soția îi zâmbește. Joséphine vrea să-l liniștească. Își ascunde cum poate durerea din pântece, picături de sudoare i se scurg pe chip, o venă i s-a umflat pe frunte. Perechea se pregătește de plecarea așteptată de

câteva săptămâni. Joséphine se spală în grabă, urmată de bărbat. Deși este întuneric, mișcările le sunt încete și precise.

Minerve știe că stă să plouă și se grăbește să ajungă la centrul medical. O ajută pe soție să se așeze repede pe patul din spatele bicicletei. Deși nervos, gesturile îi sunt tandre și calme. Se roagă în fiecare zi să nu mai trăiască iarăși coșmarul. Speră că, de data asta, va naște bine și că se vor întoarce la ora trei de la maternitate, cu mama și bebelușul sănătoși.

Joséphine simte cum se rupe în două de durere. Își schimbă poziția, dar chinul n-o slăbește deloc. Cu una dintre mâini se ține de șale, cu cealaltă îl apucă strâns de braț pe Minerve. În ciuda pernițeii de frunze și de iarbă pe care soțul a pus-o cu dragoste pe patul bicicletei, nu stă deloc bine. Dar, ca să-i arate că-i apreciază grija, îl mângâie pe umăr. Joséphine nu se plânge, suportă strângând din dinți violența contracțiilor.

2

Minerve și Joséphine au trecut printr-o încercare grea cu doi ani în urmă. Femeia era așa de fericită că este însărcinată! Primul lor copil! Joséphine hotărâse că va naște cu ajutorul soacrei sale și al mătușilor soțului ei; spera să aibă un băiat zdravăn, sănătos.

După datină, el rămăsese cu bărbații, departe de ce făceau femeile. A fumat mult, pentru că nu se mai termina. Dar repede, bucuriei de la început i-au luat locul oboseala și privirile îngrijorate. Nimeni nu scotea o vorbă. Calvarul a durat aproape două zile, două zile de suferință de neînchipuit pentru Joséphine. A plâns mult și și-a pierdut de mai multe ori cunoștința.

Când moașele au scos în cele din urmă corpul unui bebeluș mort, era la capătul puterilor, sfârșită. Micul cadavru cenușiu, cu ochii închiși, a fost așezat într-o baltă de sânge, între picioarele mamei sale. Nimic nu o putea împăca pe tânăra mamă, căreia nu-i venea să creadă, din cauza șocului teribil. Cu ochii holbați, căuta la cei din jur o explicație, milă, un pic de alinare. Leșinase din nou și lumea tăcuse în jurul ei. Când și-a revenit în simțiri, a citit pe fețele femeilor dezgustul și oroarea. Chiar după dramă, văzuseră că urina femeii îi curgea pe coapse, fără să se oprească. Urina ei, curgând constant, încet și ultimele

șiroaie de sânge se amestecau. Bătrânele îngrozite știau mai bine: era semn de blestem. Da, Joséphine și familia ei erau blestemați.

Acum, Minerve știe cum s-au petrecut lucrurile: în realitate, în timpul orelor fără sfârșit ale travaliului, copilul a apăsat și a împins atât de tare, încât a provocat o ruptură între vagin și vezica urinară, o fistulă vezico-vaginală. Încet-încet, Joséphine a înțeles cât de grav era. Știa cum erau tratate femeile atinse de acest blestem și s-a resemnat, fără a căuta să se revolte. La doar câteva ore de la tragedie, cu sufletul țăndări, cu corpul sfâșiat, a fost alungată din sat. Au dus-o mai sus, pe un deal, departe de orice locuință, într-o colibă din lut dărăpănată.

3

La sfârșitul celei de-a treia zile, când mama sa i-a anunțat moartea copilului și i-a spus despre scurgerile de pe picioarele iubitei lui, miasmele de nesuportat, Minerve a crezut că înnebunește. I-au rămas întipărite în minte vorbele groaznice ale mamei:

- Ai face mai bine s-o uiți, că nu e bună de nimic. Ea e acum robită puterilor răului.

I s-au tăiat genunchii, a căzut la pământ, lovind pământul cu pumnii. Și pe urmă a urlat așa de tare, încât sunetul vocii sale a ajuns până în vârful muntelui și s-a răspândit în întreaga vale, speriind animalele și făcând sutele de păsări să-și ia zborul. În cele din urmă, ecoul durerii lui s-a stins în apele liniștite ale lacului Tanganyika.

Tremurând și plângând, a înfășurat noul-născut mort într-o bucată din cămașă, ca pentru a-i face un fel de ceremonie. După ce a invocat strămoșii și le-a cerut sfatul și protecția în acele clipe grele, și-a îngropat copilul lângă casa părinților. Mult timp a rămas în fața mormântului, cu spatele gol, sub soarele de plumb topit, cu mintea golită de orice gând, fără vreun cuvânt despre tragedie.

Odată acest ultim omagiu adus copilului, gândurile i s-au îndreptat către Joséphine. Trebuia s-o găsească. Nu contau sfaturile și amenințările familiei! Ca și el, ea avea

sigur nevoie de cineva care s-o liniștească, cu care să împărtășească suferința. Nu putea suferi ideea că era singură într-un asemenea moment. La greu, o iubea și mai mult. Deci, a început imediat să o caute pe cea pe care jurase c-o va iubi toată viața la bine și la greu. După patruzeci și opt de ore îngrijorate, a găsit-o. Era în agonie, întinsă pe pământul casei sărăcăcioase, absolut singură. Imaginea feței sale trase, a corpului plin de răni, întins printre excremente încă îi mai apare în coșmaruri. Era ca și cum își acceptase soarta nemiloasă și preferase să se lasă să moară.

Când a văzut în ce hal era, s-a dus repede la râu să ia apă s-o spele și să-i dea să bea. La început, femeia, disperată și rușinată, i-a refuzat ajutorul. Dar el a liniștit-o și a îngrijit-o răbdător, cu atenția unui iubit. În zilele următoare, cum mai prinsese ceva puteri, ea l-a implorat s-o lase cu nenorocirea ei. Minerve nici n-a vrut să audă. Dimpotrivă, a fost foarte tandru și afectuos, a acoperit-o de atenții și de săruturi. Joséphine a cedat, în cele din urmă și a acceptat mâna întinsă de soțul ei, pentru un nou început.

În zilele următoare, el a reparat zidurile, acoperișul și podeaua amărâtei lor locuințe. Încet-încet, s-a obișnuit și cu mirosul acru de urină, mereu intens. Împreună, au învățat să se iubească, obișnuindu-se cu scurgerile calde. În felul lor, erau fericiți. În ciuda faptului că erau respinși și disprețuiți de ceilalți, săteni bănuitori cu care se întâlneau uneori pe drumurile de țară sau la piață. Chiar dacă trăiau

în condiții grele, fără curent electric, fără apă curentă. Dar îngrijirile permanente de care avea nevoie Joséphine s-au complicat repede. În fiecare zi, Minerve aducea foarte multă apă. Înfrunta curajos kilometrii de grohotiș care trebuiau urcați sau coborâți indiferent de vreme. Întors de la izvor, aducea cu el cam douăzeci de litri în bidoane de plastic, o parte, în echilibru pe cap, altele, în mâini.

4

Un vânt cald, umed și greu biciuiește fețele crispate ale perechii care coboară spre centrul medical, în negura nopții. Ea, schimonosită de durere, așezată pe scaunul improvizat, scăldată în sudori. El, în picioare, cu o mână așezată pe pat, ca s-o țină bine pe Joséphine și cu cealaltă pe ghidon. În fața bicicletei, o lampă de semnalizare luminează slab drumul și prăpastia de la doi pași de ei. Jos, dincolo de vegetația deasă care crește în câmpie, suprafața lacului Tanganyika începe să se tulbure. Mușchii de la picioarele bărbatului sunt încordați. Trebuie să lupte în același timp cu elementele și cu propriile temeri. Foarte concentrat, încearcă să reziste asaltului din partea vântului violent, să amortizeze șocurile provocate de terenul accidentat, să controleze viteza cu care o ia la vale. Picioarele goale îi alunecă pe pământul acoperit cu frunze uscate sau cu buruieni și i se scufundă în noroaie.

Minerve și Joséphine înaintează într-o liniște deplină, fiecare pradă unei amintiri dureroase și groazei în fața unei noi nenorociri. Dar dacă speranța într-o nouă viață ar putea înlocui din nou moartea și disperarea? Pentru Joséphine, frica este și mai mare, pentru că se simte răspunzătoare de eșecul primei sale nașteri. Contracțiile

sunt acum din ce în ce mai puternice și abia mai poate îndura durerea. De altfel, este convinsă că, de data aceasta, bebelușul este cu mult mai mare, pentru că ocupă mai mult loc în pântece.

Tunetul care se aude în depărtare îi face să tresară. Un fulger le luminează pentru scurt timp siluetele care înaintează greu în întuneric, la intrarea în sat. Trec pe ulițele înguste, până ajung la centrul medical. Este o clădire dreptunghiulară, cu pereții murdari și scorojiți, din perioada colonială.

O infirmieră tânără fumează o țigară chiar în fața instituției, apărată de primele picături de o mică prelungire a acoperișului. La zgomotul bicicletei, întoarce capul și înalță privirea. Zărește perechea apropiindu-se și aleargă să-i ajute. Minerve este epuizat. Amândoi, o iau pe Joséphine de după umeri și o duc în interiorul maternității. Femeia este atât de slăbită, încât abia se poate ține pe picioare. Burta imensă o sperie pe tânăra asistentă: într-adevăr, pare să-i domine tot corpul. Joséphine nu măsoară mai mult de un metru treizeci și cinci, din cauza malnutriției și a vieții aspre duse zi cu zi, încă din copilărie, pe dealurile din Burundi.

Plouă furios când Joséphine este culcată pe ultimul par liber. În salonul comun se mai aflau alte șapte femei tinere. Unele dacă au cincisprezece ani. Plânsetele lor înfundate erau acoperite de zgomotul grupului electrogen.

Singurul bec care spânzură din tavan dă o lumină foarte slabă. Minerve abia dacă distinge privirile acelor copile care crescuseră prea repede. Ghicește în ele un amestec de suferință și surpriză. Fetele i se par prea slabe în fața marii încercări la care le va supune viața. Ele suspină adânc și rostogolesc priviri înspăimântate. Uneori, închid ochii, plângând încet, resemnate. Zgomotul trupurilor care caută în van o poziție mai confortabilă pe saltelele uzate umple camera.

Minerve vrea să iasă, ca să lase femeile singure, dar i se cere să rămână. Moașa care conduce centrul medical, o călugăriță solidă, de vreo cincizeci de ani, tocmai sosise. Ea le-a explicat lui Minerve și Joséphinei că nu au suficient personal, și că este important ca pacientele să fie ajutate de familie cât stau la spital, iar soții sunt bineveniți și ei!

Stângaci în noul lui rol, tânărul stă în picioare lângă soție, cu brațele atârnând pe lângă trup, neștiind ce să facă. Așteaptă să i se spună cum ar putea ajuta. Prin fereastra spartă, Minerve se uită la cerul plumburiu care se sfâșie. Norii groși se vântură parcă prea aproape de pământ. Ploaia, care este aruncată cu putere în ziduri de un vânt zdravăn, tulbură imaginea. Se întreabă dacă o asemenea furtună anunță venirea cu noroc pe lume a celui de-al doilea copil.

De la prima examinare și de la primele întrebări la care Joséphine răspunde greu, moașa remarcă pielea roșie, afectată de scurgerea neostoită de urină. Cu siguranță, este

o fistulă. Se concentrează, se încruntă când își scoate mănușile de plastic puse atunci când a verificat evoluția travaliului și poziția fătului. Ceva nu este în regulă, ezită să pună un diagnostic, cazul pare să o depășească. Responsabilul clinicii pare brusc mai puțin sigur de ea. Schimbă o privire îngrijorată cu tânăra infirmieră care o asistă, înainte de a se duce repede în cabinet.

Ca să evite un dezastru, sarcina trebuie monitorizată de un medic. Este un caz urgent, iar clinica nu are materialul necesar în asemenea situații. Trebuie anunțată de urgență unitatea de obstetrică, dar aceasta se află la zeci de kilometri, în câmpie, pe malul Tanganyikăi. Este mai bine dotată și personalul este obișnuit cu nașterile dificile.

Asistând neputincios la drumurile moașei și ale asistentei, care nu-l bagă în seamă, Minerve speră să aibă parte de o explicație. Dar ele tac, iar el se prăbușește la piciorul patului unde Joséphine nu scoate o vorbă. Lacrimile i se scurg din ochii strânși, și-a băgat pumnul în gură ca să nu urle.

5

Bine dispuși, Karim și Boniface iau o pauză. S-au așezat la coada pentru cină când începe să sune un telefon mobil. Înainte să răspundă, Boniface, infirmier, se întoarce spre colegul lui, șoferul, și îi zâmbește, resemnat. Karim răspunde cu un oftat dezamăgit. Știe că va rata cina: orez, fasole roșie și rasol de vită; va trebui să se mulțumească iar cu un pic de lapte și un pachet de biscuiți, rația alimentară pentru misiunile urgente. Încă o dată, vor avea o pauză mai scurtă decât sperau, nici în seara aceea nu aveau timp să mănânce ceva cald.

Îndreptându-se cu pași repezi spre parcare, Boniface cere amănuntele cazului. Cu mobilul lipit de ureche, ascultă atent indicațiile medicului șef care îl cheamă la centrala telefonică. După ce închide, respiră adânc. Amândoi o iau la picior. După zece minute, ambulanța pleacă în viteză de la spital. Pe capotă și de o parte și de alta a calotei sunt așezate steaguri albe cu emblema organizației lor non-guvernamentale.

Ca și cum ar fi răspuns la chemarea irezistibilă a marelui lac, furtuna, după ce se abătuse asupra dealurilor, se pregătește să lovească și câmpia. Imediat, va ridica apele cu toată puterea de care este în stare. Tanganyika, asemenea unui monstru, se va trezi și va mugi în noapte.

Cei doi bărbați au străbătut câțiva kilometri prin furtună când ploaia începe să cadă cu mai multă violență.

Aproape că nu se mai vede nimic pe drumul neluminat pe care trebuie să meargă preț de vreo oră. Apoi, o vor lua pe un drum de țară și vor urca pe coastă, până la centrul medical, cocoțat pe vârful unui deal. Acolo îi așteaptă o femeie în suferință: copilul din pântece stă rău, riscurile par mari. Moașa care a contactat centrala era foarte îngrijorată: nu are ajutoare și nici materiale pentru a înfrunta riscurile acestui travaliu declanșat deja. Se teme de ce este mai rău, viața mamei și cea a copilului sunt în pericol.

Karim și Boniface lucrează de trei ani pentru organizația umanitară și-și petrec zilele și nopțile pe drumurile din Burundi. Cei doi congolezi, refugiați din regiunea vecină Kivu în Republica Democrată Congo, s-au specializat în pericole, urgențe, adesea drame, rareori, câte o minune. Intervențiile lor cer o dedicare totală.

De obicei, Karim preferă misiunile de noapte, când drumurile sunt pustii, fiindcă de la ora șase seara, numai mașinile salvării și cele ale poliției sau armatei au voie să circule. Dar, dacă este timp urât, un drum de o oră sau mai mult în întunericul adânc devine o adevărată aventură. Drumurile sunt înguste, noroioase și foarte alunecoase. Trebuie să faci slalom printre băltoacele și gropile de pe drum. Karim se mândrește că poate ajunge acolo unde nimeni altcineva nu cutează să se ducă. Și-a făcut din asta deviza, crezul meseriei sale și îl revendică demn.

Dar astă-seară vremea nu ține cu ei. Îl observă pe Boniface și-i aruncă o privire complice. Ia mâna de pe schimbătorul de viteze și o trece prin barba lungă, încet, înainte să o ducă la inimă. Afară, ploaia răpăie pe tabla mașinii. Pe urmă, arată cu degetul plafonul și spune că în noaptea aceea, în ciuda condițiilor grele, îl simte pe Dumnezeu cel milostiv lângă ei, totul va fi bine… Allah este mare! Boniface aprobă în tăcere, din cap, și înghite în sec pentru a scăpa de agitația care l-a cuprins.

Dă drumul radioului pe un post de muzică din țara lui de origine, de cealaltă parte a lacului. În difuzoare se aud ritmuri vesele, sunete antrenante care acoperă zgomotul făcut de tablă și de geamuri. Sunete acute de chitară și vocea suavă a unei cântărețe se revarsă în interiorul mașinii de teren. Infirmierul știe acea melodie. Dă mai tare și murmură încet, cu ochii închiși. Dă din cap de la dreapta la stânga, în ritmul muzicii. Karim, în glumă, îi spune să danseze. Boniface râde cu lacrimi, apoi își mușcă buzele, bate din palme, se bălăngăne în spațiul strâmt din autovehicul. Versurile romantice ale melodiei vorbesc despre o dragoste nefericită. Spun povestea unor îndrăgostiți care se sărută pe ascuns în lumina lunii, în mijlocul florilor, lângă cataractele fluviului Congo.

6

Brusc, groaza strânge stomacul lui Karim și al lui Boniface, destrămând clipa de veselie: în lumina farurilor apare un grup de bărbați înarmați cu mitraliere, la vreo douăzeci de metri de ei. Abia se terminase melodia, când, un soldat, cu un sac albastru de gunoi în cap, vine spre ei, cu un pas rapid și hotărât. Precaut, Karim oprește imediat radioul. Tremurul degetelor îi trădează frica.

Ofițerul, care se apropie autoritar, mișcă o lampă cu petrol și le cere să tragă pe dreapta. Acolo, cinci adolescenți, îmbrăcați în uniforme cam mari pentru ei și încălțați cu sandale din plastic în culori electrizante tremură de frig sub un cort improvizat. Patru prăjini de lemn susțin un acoperiș improvizat din plastic și frunze lungi de bananier. După groaza inițială, ambulanțierii s-au mai liniștit. Era o unitate a armatei oficiale. Știu că, pentru ei, cam douăzeci de euro vor fi de ajuns ca să nu lungească prea mult formalitățile de control.

Karim și Boniface nu vor uita în viața lor ambuscada căreia i-au căzut victime cu un an mai devreme, la ieșirea din capitala Bujumbura. Transportau o femeie însărcinată, în stare foarte gravă. Deodată, vreo douăzeci de bărbați, din fostele miliții, acum, tâlhari, s-au aruncat asupra

drumului, la grămadă. Erau beți și înfometați, foarte amenințători. Cu o rafală de mitralieră trasă înspre vehicul i-au oprit. Negocieri, foarte grele, au început. Tensiunea era de nesuportat. La un moment dat, Boniface a vrut să el arate ce misiune importantă aveau și le-a cerut să-i lase să plece, ca să o salveze pe pacientă. A fost bătut groaznic și lăsat aproape mort pe marginea drumului. Mama și copilul nu au supraviețuit: șocul ambuscadei a fost prea violent, pierduseră prea mult timp. În confuzia generală, telefoanele mobile, banii rezervați acestui fel de incidente și materialele sofisticate au fost furate.

Cum Karim și Boniface nu dădeau niciun semn de viață centralei, o echipă de ajutor a fost trimisă după ei. A ajuns la locul incidentului la oră după atac. Angajații organizației, însoțiți de polițiști și de jandarmi, l-au găsit pe Karim în stare de șoc pe marginea drumului. Delira în lingala, limba lui maternă. Corpul îi era scuturat de spasme și părea nebun. Se uita la colegul lui, întins la picioare, sângerând, disperat că nu-l putea ajuta. Boniface a trebuit să stea o lună într-un spital de specialitate, condus de experți occidentali, dar pe urmă a refuzat să fie scos de la urgență și și-a reluat munca și mai serios.

Înarmat cu o lanternă de buzunar, șeful trupei face un simulacru de interogatoriu. După un schimb rapid de replici, Karim îi strecoară discret un plic în mână. Brusc, soldatul nu mai are același aer sever și concentrat. Numără bancnotele. Pune apoi banii în buzunarul tunicii și latră sec un ordin în direcția tinereilor care tremurau, iar

aceștia se reped să dea la o parte trunchiul de copac culcat de-a latul șoselei.

Șoferul surâde nervos ofițerului, mulțumește și salută cu o mișcare din cap. În dreapta, Boniface și-a plecat capul, a rămas nemișcat tot timpul. Paralizat, a făcut eforturi supraomenești ca să se ferească de privirea interlocutorului lor. Ambulanța își reia drumul. Nu-și poate scoate din cap imaginile atacului trăit.

7

Jeepul lor ajunge în cele din urmă la piciorul dealului și o ia pe panta alunecoasă. Sunt multe gropi și, cu tot motorul lor puternic, înaintează greu. Ploaia lovește cu furie în parbrizul murdărit de stropii de noroi, ștergătoarele nu mai fac față și frecarea cauciucului pe geam produce un zgomot neplăcut.

Mașina de teren înaintează cu prudență pe marginea prăpastiei, roțile se blochează uneori pentru câteva secunde, se învârtesc în gol și o iau din loc iar. Karim strânge din dinți, transpirația i se scurge pe frunte și îi intră în ochi. Închide ochii, își așează automat ochelarii pe nas, apoi îi cere lui Boniface să dea mai încet. În ciuda vastei sale experiențe în privința misiunilor nocturne, de data asta, din cauza furtunii care urlă, trebuie să se concentreze mai tare.

În față, drumul șerpuiește întruna. Știu că riscă în orice clipă o prăbușire din care nu ar avea nicio șansă de scăpare. La fiecare viraj, farurile luminează dealurile îndepărtate, acoperite de vegetație deasă, fiindcă este anotimpul ploios. Palmierii și bananierii par și ei să se lupte cu furtuna și să se îndoaie sub rafalele de vânt și ploaie deasă care cade din cer.

În întuneric, Boniface ghicește dimensiunile impresionante ale marelui lac: o minune de frumusețe și de forță în plină zi, când razele soarelui scânteiază pe suprafața sa, o amenințare invizibilă, un abis fără fund, noaptea. Infirmierul se întoarce: pe malul opus se ghicesc luminițe slabe, este fluviul Congo care se retrage spre linia orizontului. În momentele acestea de pericol, de urgență, mintea îi este cuprinsă de nostalgie.

Își aduce aminte de tinerețea lui fericită și lipsită de griji, de studiile strălucite de dinaintea războiului civil. Și apoi, dintr-odată… Plecarea bruscă atunci când se apropiau luptele. Peste tot, violența și sălbăticia păreau să fi preluat puterea… Estul Congo-ului și o parte din regiunea marilor lacuri păreau pradă haosului. Distrugeri, violuri, crime … un coșmar cu masacre. Satele erau arse, fără pic de milă. Un întreg popor era luat prizonier de trupe de copii-soldați sângeroși și lipsiți de scrupule, înnebuniți de droguri și de mania distrugerii. Locuitorii terorizați fugeau fără țintă. Refugiații se înghesuiau sub corturi, în tabere care nu puteau satisface cele mai elementare nevoi ale cortegiului de nefericiți. Deja o urgență.

Atunci, fugind, Boniface, alături de alți refugiați, a trebuit să traverseze Tanganyika pe o barcă improvizată, pentru a merge apoi pe jos, prin pădure, pradă primejdiilor, un adăpost din Burundi. Acolo îl aștepta o altă luptă. Datorită studiilor medicale, a fost recrutat de o organizație umanitară.

Fără îndoială, aceste experiențe i-au întărit vocația, dorința de a-și ajuta semenii în nevoie, pe cei care nu mai au nimic, în afară de speranța de a supraviețui și de a mânca pe săturate. Boniface și-a pus la dispoziție angajamentul și competența acolo unde era mai mare nevoie de ele, acolo unde femei, bătrâni, copii și bărbați sufereau. Să salveze vieți, să hrănească dorința de a rezista era ca și cum i-ar fi râs în față destinului.

8

Continuă să urce pe panta abruptă. Boniface se ține zdravăn de portieră, fiindcă ambulanța se mișcă periculos și îl scutură în toate direcțiile. Vremea nu dă semne că se va îmbunătăți, tunetul mugește în depărtare, ca un urlet de fiară în agonie, ca o prevestire sumbră.

Când iau legătura cu centrala, ca să spună unde sunt, operatorul, alarmat, le spune că pacienta se simte din ce în ce mai rău, că pierde mult sânge, trebuie să se grăbească! Imediat, Karim accelerează, roțile Toyotei patinează un pic, apoi iau viteză, trebuie să ajungă cu orice preț, să-și îndeplinească misiunea, viețile în pericol n-au timp de așteptat.

Boniface își verifică materialele, iar mașina intră în satul cufundat în întuneric: electricitatea și apa curentă nu au ajuns pe dealuri. Ușurat că a terminat prima parte a misiunii, Karim parchează cu spatele în fața centrului medical. Oprește motorul, își șterge sudoarea de pe frunte și-și pune capul pe volan, ca să-și tragă un pic sufletul. Infirmierul coboară cu o valiză ce are cele necesare pentru primul ajutor și aleargă spre clădire.

Moașa, care îl întâmpină, îl salută rapid. I se citește pe față toată gravitatea situației și începe să se plângă că au ajuns prea încet. Boniface se scuză, zâmbind, fără să pomenească problemele pe care le-au avut pe drum. Merg amândoi în maternitatea prost luminată din cauza slabei puteri a grupului electrogen. Mergând pe holul cu pereți murdari, de pe care tencuiala s-a jupuit ici și acolo, Boniface întreabă în ce stare este pacienta. Joséphine este foarte slăbită, are dureri și trebuie transportată cât mai repede cu putință. Viața ei și cea a bebelușului nu sunt în siguranță. Ba, pe deasupra, copilul este într-o poziție greu de estimat, s-ar putea chiar să fie gemeni.

Minerve a rămas tot timpul în genunchi, lângă patul soției sale. Îi ține mâna pe obraz, cu cealaltă o mângâie pe braț, fără a-și putea stăpâni lacrimile. Îi șoptește deseori cuvinte blânde la ureche, ca să o consoleze, spoi tace. Joséphine geme neîncetat, cu figura schimonosită de durere, pare că este de pe altă lume, parcă stă să leșine.

Lângă ei, se pregătesc alte femei să nască, între speranță și durere. Nebun de grijă și de durere, Minerve nu-și dă seama că cei doi bărbați au venit, deși discută cu voce tare. Moașa îl ia de după umeri și-l dă la o parte, în vreme ce Boniface își pune mănuși de plastic ca să o examineze.

Joséphine răspunde cum poate la întrebările lui. Când o palpează, dă drumul unui urlet ascuțit de durere.

Infirmierul îi ridică fusta mustind de urină și de sânge. Este sigur: trebuie dusă la spital imediat. Este vorba despre gemeni, iar unul dintre copii are o poziție extrem de dificilă. Nu poate naște pe cale naturală. Fără cezariană, nu vor trăi nici mama, nici copiii. Șocat, Minerve îi adună lucrurile Joséphinei.

Îl ajută apoi pe Boniface să o pună pe soția sa pe targă, în spatele ambulanței. După ce și-a instalat pacienta, infirmierul sună la spital, să anunțe că au plecat. Pentru Karim pauza a fost scurtă! Cum i-a văzut pe cei trei ieșind din centru, a pornit motorul. Încrezător, zâmbește, pentru că norii par să se spargă, ploaia s-a mai potolit, poate că au lăsat ce era mai rău în urmă.

9

Pe panta care duce la drumul principal, Karim merge repede, dar cu prudență, pentru a evita să bruscheze comenzile. Știe că drumul este prost și că zgâlțâielile puternice pot fi foarte periculoase pentru pacientă. Este în stare critică și transportarea ei necesită maximum de precauție și cele mai bune condiții cu putință.

Minerve, așezat lângă soție, îl ajută cum poate pe Boniface, care o îngrijește ca un automat. Totuși, pe față i se citește speranța. Se uită curios la materialul sofisticat din spatele vehiculului, la aparatele de înaltă tehnologie care îi înconjoară, cu luminițele lor verzi și roșii, care pâlpâie și-l liniștesc. Soția și copiii sunt de data aceasta pe mâini bune, cel puțin, mai bune decât data trecută, când s-a petrecut drama. Când Boniface i-a spus că erau gemeni, a fost foarte mândru. Apoi, când infirmierul a adăugat că, într-un asemenea caz riscurile erau mai mari, a fost copleșit de grijă. A renunțat să mai întrebe dacă erau băieți sau fete.

Ajung în sfârșit la poalele dealului și-și continuă drumul pe asfalt. Șoferul pune sirenele în funcțiune, în speranța că va descuraja eventualele atacuri. Trecerea

mașinii prin bălțile mari face apa să zboare și să cadă din nou, așa cum se întâmplă și pe lac. Împreună, fac o pereche uimitoare, perdele de apă de mai bine de doi metri depășesc marginea drumului și se întâlnesc cu valurile care vin din Tanganyika. Ambulanța se strecoară prin noaptea ecuatorială și desenează o urmă lungă și ciudată de lumină albă în câmpia adormită. Zgomotul ei îl acoperă pe cel făcut de apele agitate, iar acestea, încet-încet, se liniștesc. Vântul pierde și el din intensitate, transformându-se într-o briză plăcută, de vară.

Cei de la spital au fost anunțați dinainte. O parte din schimbul de noapte așteaptă pe marginea drumului, la intrarea în clădirea principală. Liniștea domnește peste spitalul specializat în sarcini cu risc și nașteri cu complicații. Direcțiunea lucrează în strânsă colaborare cu centrele de sănătate din zonele cele mai izolate. Populația din câmpie ajunge greu la centrele prost echipate, lipsite de dotările necesare pentru operații. Maternitatea spitalului este ultima soluție în cazurile grele, este ultima șansă pentru cazurile disperate.

10

Starea de nesiguranță, la limita care desparte viața de moarte, a devenit rațiunea de a trăi a lui Jenny, moașă originară din Suedia. Este a patra misiune a sa pentru organizația umanitară și încă mai tremură la urgențe. Tânăra de treizeci de ani se simte renăscând cu fiecare copil care scoate primul țipăt. Fericirea din ochii mamei și ai tatălui, răsuflând ușurați, are mereu același efect. Lupta zilnică împotriva morții este sensul vieții ei, o dinamică, o inspirație care o fac să uite monotonia comodă și foarte puțin motivantă din anii petrecuți la Stockholm. În maternitățile suedeze hiperechipate se simțea inutilă, nu-și găsea deloc locul.

În Burundi, ca și în alte părți ale lumii afectate de dezastre unde a lucrat, și-a regăsit scopul vieții. Jenny este fericită că s-a întors la ginecologie, după o scurtă experiență ca infirmieră în Haiti, după cutremur. Catastrofa făcuse zeci de mii de morți, trei săptămâni de amputări, o suferință permanentă, pentru că principalul său rol era să limiteze consecințele, care erau, oricum, foarte grave. Nu avea nimic de a face cu speranța și

satisfacția pe care le provoacă venirea pe lume a unui nou-născut.

Cu mâinile în buzunare, își simte corpul agitat sub efectul adrenalinei. Într-adevăr, aude, recunoaște de departe sunetul sirenei ambulanței care se apropie. Caută cu privirea, în depărtare, farurile. Desigur, se gândește la suferințele mamei care vine, dar nu se poate opri să nu se bucure în același timp, pentru că va trece la acțiune.

Lângă ea, Arthur, tânărul medic belgian de douăzeci și nouă de ani, încearcă zadarnic să-și mascheze nervozitatea. Încearcă să pară calm și detașat, dar paloarea îl trădează. Și-a început prima misiune în urmă cu trei săptămâni și, de când a venit pe teren, a dat numai de greutăți. Chiar în acea dimineață, la ședință de predare a gărzii între echipele de noapte și de zi, a prezentat cazul unui copil născut mort, inexplicabil. Nu suportă să nu știe cauza decesului. Pentru acel copil, nu va mai exista o a doua șansă.

Imaginea corpului micuț fără viață, pe care a trebuit să-l examineze preț de minute lungi, îi va rămâne pentru totdeauna în minte, provocându-i o suferință pe care nu o cunoscuse înainte. Nu va uita nici atingerea rece a micii ființe care nu a văzut lumina zilei. Se simte îngrozitor de vinovat, chiar dacă toți membrii echipei i-au spus că nu se mai putea face nimic. În fața colegilor tăcuți, cu gura uscată

și cu lacrimi în ochi, s-a limitat la citirea raportului cu o voce înceată și monotonă, întretăiată de emoție.

De când este în Burundi, Arthur învață încet-încet să-și schimbe obiceiurile alimentare. Nu-i este ușor: are o diaree cronică, pe care nici un medicament nu o tratează. Pe lângă problemele cu digestia, se luptă cu țânțarii și cu alte insecte care-l sâcâie cât e ziua de lungă, și chiar după apusul soarelui. Îi este greu să se obișnuiască și cu clima caldă și umedă, care nu-l prea lasă să doarmă, fără să mai punem la socoteală imposibilitatea de a ieși din locuința unde trebuie să stea străinii, după ora optsprezece, din motive de siguranță. Pentru că, deși războiul civil s-a terminat, multe bande înarmate străbat câmpiile și-i atacă uneori pe cei ce fac imprudența să iasă noaptea, mai ales pe străinii originari din Europa sau America de Nord.

Ideea de a trăi într-un mediu ostil, care i-ar putea pune viața în pericol, este un motiv permanent de angoasă. Mai ales din cauza absurdului situației: a venit aici să ajute populația și tocmai el a ajuns o țintă.

Când se simte mai stresat, Jenny îi pune tandru mâna pe umăr. Îi șoptește că sunt acolo pentru a face cum știu mai bine, că numai Dumnezeu, dacă există, poate face minuni. Îi cere să se concentreze și să se destindă, în câteva clipe va avea nevoie se un medic zdravăn și hotărât alături.

Arthur surâde. Îi place tovărășia colegilor, serile petrecute râzând împreună, ascultând CD-uri pop

englezești sau grupuri rock obscure, venite direct de pe scenele underground din Berlin sau Bruxelles, bând bere, cu țigările în colțul gurii. Ce bine este să ai parte de un pic de căldură umană după o zi de muncă! Îi face plăcere să-și aducă aminte de familia și de prietenii din țară. Îi este dor de ei și amintirile îl ajută să treacă peste acele ore în care este singur în pat, pândind eventualele zgomote suspecte venite din stradă, înainte de a-și relua îndatoririle și activitatea cu pacienții dis-de-dimineață.

11

Poarta grea a spitalului se deschide ca să-i permită Toyotei să pătrundă în curte. Ambulanța încetinește și se oprește în dreptul brancardierilor. Epuizat, Karim își pune pentru câteva clipe capul pe volan, înainte de a ieși să facă și el câțiva pași. Tura i se terminase, își făcuse treaba aducând pacienta la timp.

Șoferul face câțiva pași nesiguri spre lacul pe care abia dacă-l zărește pentru că soarele încă nu a răsărit. Se ține de grilajul care înconjoară spitalul, cu ochii pe suprafața lacului Tanganyika. De acolo se ridică un vânt cald, de pe luciul care potolește setea câmpiei pe care cade acum o ploaie măruntă. Briza se strecoară printre plantele acvatice, face să palpite malul și leagănă somnul șoferului. Karim are impresia că sunetul vântului îi laudă treaba făcută, uită de oboseală, în așteptarea unui alt drum, la chemarea datoriei, undeva, peste coline.

Sala de travaliu a fost pregătită cu grijă, pentru a fi folosită la nașterile cu complicații; este gata de mai multe ore. Pe lângă Jenny și Arthur, au venit două infirmiere burundeze. Joséphine s-a culcat pe pat. După o examinare rapidă, moașa a spus că mai sunt șanse să nască normal.

Ar fi mai bine, pentru că femeia este epuizată, a pierdut mult sânge și s-ar putea să nu suporte efectele secundare ale anesteziei generale. În blocul operator, în sala alăturată, echipa chirurgului este gata să intervină imediat pentru cezariană.

Jenny masează energic cu palmele pântecele pacientei, cu gesturi precise. Figura ei întunecată pare și mai palidă decât de obicei, ochii de un albastru spălăcit, foarte concentrați, parcă văd prin burta pe care o masează. Joséphine plânge, are contracții, este deznădăjduită, ține brațele când întinse, când strânse pe șale, o doare rău. Lângă ea, infirmiera o învață să-și controleze respirația. Se strâmbă, îi este frică.

Arthur monitorizează tot timpul starea mamei și pe cea a copiilor. Tânărul este nervos, tulburat, pentru că are impresia că a auzit bătăile unei a treia inimi, dar ezită și tace: este de neconceput! Trec minute în șir, o veșnicie, dar nimic nu merge bine!

De afară se aude tunând în depărtare, mai multe fulgere sfâșie întunericul nopții. Dacă s-ar opri curentul acum ar fi o catastrofă. Tensiunea crește. Furtuna se întețește. Jenny respiră adânc, dă mecanic la o parte o șuviță rebelă din părul blond, lipită de frunte din cauza transpirației. Fără să ridice capul, reia masajul cu și mai multă hotărâre.

Colegul medic nu îndrăznește să-i spună să se oprească, ar prefera, totuși, să pună capăt așteptării

insuportabile și să cheme chirurgii. Teama că va trebui să constate moartea unui alt nou-născut îl paralizează. Al treilea puls care apare pe ecran insistă și-l înnebunește, ezită.

Simțindu-se în plus, Minerve stă singur în ploaia care crește în intensitate, se roagă încet la spiritele strămoșilor la lumina unui felinar. Gândurile i se îndreaptă încă o dată spre Joséphine și spre suferințele prin care trece.

Deodată, Jenny se duce și se așează între picioarele însângerate ale viitoarei mămici și-i cere să împingă cât de tare poate. Degetele i se strecoară în rană, apucă și conduc căpșorul care a reușit să-și găsească drumul spre lume. Bebelușul alunecă înainte, cu un zgomot de expulsie. Odată cu el, ies din pântecele mamei resturi organice și sânge. Bluza albă și fața moașei sunt stropite de sânge. Jenny zâmbește.

Se relaxează și ia nou-născutul la piept. Repede, desface cordonul ombilical, care i s-a înfășurat pe gât și pune încet copilul pe un prosop, la pământ. Nici un scâncet. Una dintre infirmiere se repede și spală gura și nasul cu un jet de apă. Trec secunde, de nesuportat, atmosfera este apăsătoare. În cameră, toți tac, nimeni nu îndrăznește să-l privească și, brusc, se aude un țipăt!

Sărbătoare, imn pentru viață, ușurare. O ființă mică, vie, o fată tocmai se născuse. O dau medicului ca să o

examineze și să spună dacă este sănătoasă. Arthur o ia în brațe ca pe o comoară. O cântărește, o măsoară. Îi scânteiază privirea.

Proaspăta mămică mai împinge o dată și încă o fetișoară ridată îi apare între coapse. Jenny aplaudă și-i dă băiatul lui Arthur. Atunci Joséphine își trage răsuflarea și încearcă să se ridice, dar venirea unui al treilea bebeluș o ia prin surprindere. Nou-născuții plâng și țipete de bucurie se aud în sală. Bucurie generală, toată lumea se îmbrățișează! Echipa din blocul operator vine alături de cea din sală, pentru a-i bate pe umeri, pentru a le strânge mâinile și pentru a-i săruta. Celebrează o minune!

12

Minerve este anunțat că-și poate vedea soția. Se duce repede și o găsește epuizată, dar fericită. Zâmbește. Privirile li se întâlnesc. În ochii lui Joséphine se poate citi fericirea deplină că a biruit moartea, dar și îngrijorarea. Căci, într-adevăr, trei copii, nu e de ici, de colo. Cum o să-i hrănească, dacă sunt așa de săraci? Minerve își liniștește iubita și o imploră să mulțumească, să dea slavă vieții și strămoșilor care i-au dat atâta fericire! De altfel, atunci când se nasc tripleți, un responsabil de la Ministerul Sănătății vine și le aduce părinților cadouri care să-i ajute. Dar ajungă zile grija ei!

Soțul se apropie și-i șoptește soției cealaltă veste bună: Boniface, infirmierul, i-a spus că în nordul țării un chirurg olandez tratează gratuit fistulele, într-o clinică specializată în acest tip de boli. Va fi sfârșitul suferințelor. Joséphine se va face bine în curând și se va putea întoarce în comunitate. O lacrimă i se scurge pe obraz, totul va fi bine.

Arthur nu va uita nicicând acea noapte furtunoasă care a dat sens prezenței sale în Burundi. În câteva ore, în ciuda nopții nedormite, nu va mai simți nicio urmă de oboseală la ședința de la ora opt. Va zâmbi, citind cu mândrie raportul nașterii unor tripleți.

Jenny va dormi toată ziua, fericită că mai putuse ajuta nașterea unei noi ființe, că fusese de folos, departe de tinerețea irosită sub cerul înnorat al Europei de nord.

Centralistul vine în goană spre Boniface și Karim, care abia dacă și-au mai revenit. Conștienți de importanța misiunii lor, se duc la mașină … încă o urgență îi așteaptă sus, pe deal.

Mereu imens, misterios, lacul Tanganyika își continuă liniștit mișcarea monotonă, indiferent de vreme, indiferent la dramele oamenilor. Apele s-au liniștit și așteaptă și strălucească în lumina zilei care vine. Câteva raze de soare își fac deja loc printre nori și încălzesc înălțimile. Cerul înnorat se înseninează încet și dezvăluie un peisaj măreț: vegetația de un verde crud aninată de culmi și, mai jos, la câmpie, roșul închis al pământului udat de ploaie care dă lacului culoarea unei acuarele.

24.07.2015